

המועצה להשכלה גבוהה

דו"ח ועדת המשנה לבחינת קריטריונים נדרשים
לקיומה של ספריה משפטית במכללות אקדמיות
המקיימות לימודים במשפטים לקראת תואר אקדמי ראשון

שבט, תשנ"ח

פברואר, 1998

1. מבוא

ביום 10 באוגוסט 1997 מונה הח"מ כתברים בוועדת משנה של המועצה להשכלה גבוהה ("הוועדה"). בכתב המינוי נקבע כי תפקיד הוועדה הוא "להציע קריטריונים לספריה משפטית במכללות אקדמיות, המקיימות לימודים אקדמיים במשפטים". ביתר פירוט, נתבקשה הוועדה להמליץ "על דגם מנחה של ספריה משפטית במכללה המקיימת לימודי משפטים אקדמיים לתואר ראשון, תוך שימת לב לעובדה שהמועצה להשכלה גבוהה איננה דורשת מהמכללות מחקר".

הוועדה קיימה מספר דיונים פנימיים; למדה את ההוראות המקבילות באנגליה ובארצות-הברית וכן בדו"ח שהוצא על-ידי משרד המשפטים; ופנתה לדקאנים של בתי-הספר ושל המכללות למשפטים לקבלת התייחסותם. לאור כל אלה הסכימו הח"מ על המסקנות הרצ"ב.

2. מסגרת הדיון: הנחת יסוד ומטרות הדו"ח

א. הנחת היסוד הבסיסית של הוועדה הינה כי על מכללה המקיימת תוכנית לימודים אקדמית לקראת תואר ראשון למשפטים "להגיע לרמה אקדמית קרובה לזו המקובלת בפקולטות למשפטים באוניברסיטה. עם זאת, אין המכללות אמורות להדגיש את המחקר." (החלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום 6 במאי 1997). הוועדה סבורה כי ספריה משפטית הינה אמצעי חשוב ומרכזי בביצוע המטרות החינוכיות של כל מוסד אקדמי במשפטים, וכי תמיכה ישירה ושוטפת של ספריה משפטית הינה תנאי בלעדיו אין ללימודי משפטים ברמה אקדמית ראויה.

ב. דרו"ח זה אינו מיועד לשרטט את דמותה של הספריה האידיאלית, אלא לעמוד על דרישות המינימום ההכרחיות לדעת הוועדה על-מנת להעמיד ספריה המסוגלת לעמוד בדרישות דלעיל. הוועדה ממליצה, כמובן, לכל מוסד אקדמי למשפטים לפעול על-מנת לעמוד בדרישות גבוהות מאלה הנזכרות כאן. עם זאת, הוועדה מכירה בחשיבות הגיוון והתחרות בין המוסדות השונים המכשירים משפטים בישראל, ועל-כן אין הוועדה סבורה כי ראוי לכפות על כלל המוסדות הנוגעים בדבר סטנדרטים מחמירים מדי.

ג. הוועדה מכירה בכך כי חלק מהנושאים בהם היא דנה מערבים העדפות אקדמיות אשר עשויות להיות שנויות במחלוקת או תלויות בדגשים האקדמיים של כל מוסד ומוסד. בתחומים אלה – שהינם מעבר לדרישות המינימום שנזכרו לעיל – הקפידה הוועדה באופן מיוחד שלא לכפות את דעתה ולהסתפק בקביעת הנחיות כלליות בלבד, אשר מותרות מימד של בחירה אינדיווידואלית, מתוך מגמה שלא לפגוע בהתפתחותן האוטונומית והפלורליסטית של הספריות המשפטיות השונות בישראל.

ד. לאור האמור בס"ק ב' ו-ג' לעיל, יש לקרוא את הדרו"ח כנסיון להציב דרישות אשר, מחד גיסא, יבטיחו רמה מינימלית של ספריה משפטית, אך, מאידך גיסא, ככל שהדברים חורגים מרף מינימלי כאמור, ייזוהרו מלפגוע בחופש האקדמי ומלהיגרר לפטרונות מיותרת. מכאן, שאימוץ מסקנות הדרו"ח יחייב הן את המכללות הנוגעות בדבר, והן את גורמי המועצה להשכלה גבוהה אשר יבדקו את עמידתן בדרישות הדרו"ח, למידה לא-מבוטלת של שיקול-דעת.

3. דרישות כלליות: ניהולה של ספריה משפטית. השירותים שעליה לספק. כוח אדם. מקום פיזי. שעות

פתיחה

א. על ספריה משפטית של מכללה אקדמית בישראל (להלן: "ספריה משפטית") לספק שירותים המתאימים לתוכנית הלימודים של המכללה. לשם כך, על צוות הספריה לבצע שירותים של רכש, קיטלוג, טיפול בכתבי עת, השאלה ויעץ. על מנהל/ת הספריה לעבוד בקשר שוטף ובתאום עם הסגל האקדמי של המכללה על-מנת שההחלטות הנוגעות לספריה תתקבלנה באופן התואם את הדרישות האקדמיות של המכללה. דגש מיוחד בהקשר זה ראוי לשים על פיתוח אוסף הספרים ומאגרי המידע באופן מספק לאור הדרישות מעבודות סמינריוניות (או עבודות גמר) של תלמידי המכללה.

ב. על ספריה משפטית לכלול סגל מקצועי בכמות מספקת לביצוע המטלות דלעיל. הוועדה סבורה כי אנשי סגל הספריה צריכים להיות בעלי הכשרה אקדמית עם תואר או תעודה בספרנות. לדעת הוועדה, חשוב להבטיח כי יהיו מספיק אנשי סגל מקצועיים כך שתובטח נוכחות/ה של ספרנית מקצועית בכל

שעות פתיחת הספרייה. בנוסף, הוועדה מעריכה כי בספרייה משפטית צריכה להיות לפחות איש/אשת סגל אחור/ת לכל 150-200 סטודנטים, ובכל מקרה לא פחות משלושה אנשי סגל מקצועיים (וכן כוח עזר לפי הצורך).

ג. המקום הפיזי של הספרייה המשפטית צריך להספיק בגודלו, במיקומו ובעיצובו לאיחסון האוספים ולהספקת השירותים הנזכרים בדו"ח זה. מן הראוי שבספרייה משפטית יהיו די מקומות ישיבה, ובקירבה נאותה לאוספים המשפטיים. הוועדה ממליצה כי מספר מקומות הישיבה לא יפחת מ-15% ממספר התלמידים הלומדים במכללה.

ד. על שעות הפתיחה של ספרייה משפטית להלום את צרכי התלמידים בה. הוועדה מעריכה כי דרישה זו מחייבת שכל ספרייה משפטית תהיה פתוחה במהלך שנת הלימודים לפחות 60 שעות בשבוע.

4. אוסף הספרים ומאגרי המידע

א. על ספרייה משפטית לכלול אוסף מספק ומעודכן של חקיקה, פסיקה, כתבי-עת וספרות בהתאם לתוכנית הלימודים שלה ובהתחשב במספר הסטודנטים הלומדים בה. פריטים אשר נדרשים לשימוש בו-זמני של מספר ניכר של תלמידים מן הראוי להחזיק במספר מתאים של עותקים (היחס המומלץ לגבי חומר קריאה חובה הינו עותק אחד לכל 15-20 סטודנטים). על ספרייה משפטית להחזיק קטלוג ממוחשב, כולל ומעודכן של כל הפריטים הכלולים באוסף זה, וכן השאלה ממוחשבת. לשם כל אלה, מובן שעל הנהלת המכללה להעמיד לרשות הספרייה תקציב רכישה שוטף ומתאים להחזקת האוסף ולפיתוחו.

ב. להערכת הוועדה, אין בשלב זה באף מדיום כשלעצמו -- מודפס או אלקטרוני -- כדי לספק גישה מספקת לחומרים הנדרשים בספרייה משפטית. אי לכך, הוועדה סבורה כי על הספריות לשלב בין המדיומים האמורים. עם זאת, הוועדה סבורה כי יש להתיר לכל ספרייה משפטית לבחור לעצמה, בגבולות מסויימים, את המינון המדוייק ביניהם.

ג. בנספח לדו"ח זה מציינת הוועדה את הדרישות הקונקרטיות המינימליות שראוי לוודא לדעתה כי תתקיימנה בכל ספרייה משפטית ככל שהרבר נוגע לחקיקה, פסיקה, כתבי-עת ואנציקלופדיות (בעברית ובאנגלית), תוך שהיא מתייחסת ליחס שבין מדיום מודפס למדיום אלקטרוני.

ד. הוועדה סבורה כי בנוסף לאמור לעיל ראוי כי בכל ספרייה משפטית יהא אוסף מספק ומעודכן של ספרים משפטיים ושל ספרים בתחומי ידע כלליים ומשיקים. הוועדה סבורה כי אוסף זה צריך לכלול את מרבית הספרות המשפטית המתפרסמת בישראל; לפחות חמישה Monographs and/or Textbooks

מובילים ממדינות המשפט האנגלו-אמריקני בתחומי המשפט המרכזיים (מתוכם לפחות שניים מארה"ב ואחד מאנגליה); ספרות העוסקת במשפט השוואתי וספרי יסוד באנגלית במשפט הקונטיננטלי; וספרי ממשק חשובים בין המשפט לבין תחומי-הרעת הסובבים אותו, כגון כלכלה, פילוסופיה, מדעי החברה והרוח (כמו-כן ממליצה הוועדה על קיומם של ספרי יסוד מרכזיים במיוחד באותם תחומים).

ה. בעת גיבוש אוסף הספרים של ספריה משפטית ניתן להתחשב בקיומם של הסכמים עם ספריות משפטיות מבוססות יותר, אשר סמוכות גאוגרפית למכללה בה מדובר, ובלבד שלא יהיה בהסכם כאמור כדי לבוא במקום עמידה בדרישות המינימום הנזכרות בס"ק ד' לעיל.

בברכה,

גב' אסתר שניידר

ד"ר חנוך דיגן יו"ר

נ ס פ ח י ם

ישראל

רשומות - : ספר חוקים - 2 עותקים, הצעות חוק - 2 עותקים, דיני ישראל - 2 עותקים, קובץ התקנות, ילקוט הפרסומים, כתבי אמנה, עותק 1

חקיקה

וינוגרד. דינים

גדעון. חוקי מדינת ישראל

שני עותקים - הועדה ממליצה אחד מכל סדרה

Laws of the State of Israel

פסיקה

1 - פסקי דין של בימ"ש עליון - עותק 1 לכל 150 סטודנטים

(3 עותקים מלאים, א-כ, עותקים נוספים מכרך כ"א)

קיום תחנות לתקליטורים יכול לבוא במקום חלק מהעותקים הנוספים

2 - פסקים מחוזיים - 2 עותקים (כולל פסקי בימ"ש שלום)

3 - פסקי עבודה

4 - פסקי דין במסים (פד"א),

5 - פסקי דין רבניים

6 - Selected Judgments of the Supreme Court

כתבי עת

סדרות מלאות ומינוי שוטף :

הפרקליט (מ-1960), משפטים, עיוני משפט, מחקרי משפט, משפט וממשל, Israel L. Rev.

לבחור 7 מתוך הרשימה, הבחירה בהתאם לצרכים האקדמיים של המוסד :

ספר השנה של המשפט בישראל, המשפט, רבעון ישראלי למסים, מסים, פלילים, רבעון לבנקאות,

רבעון לכלכלה, רואה חשבון, רפואה ומשפט, שנתון משפט העבודה,

Israel Yearbook on Human Rights, Tel Aviv Studies in Law

ספרים

הספרים המרכזיים בכל תחום משפט - ראה הסבר בטקסט של הדו"ח

בכל שנה יש לרכוש ספרות עדכנית

ספרי יעץ

מילונים - עברית, אנגלית, משפטי

מפתחות למאמרים משפטיים ופסיקה

ספרים כלליים

מבחר ספרים וספרי יעץ בתחומי ידע כלליים ומשיקים - ראה הסבר בטקסט של הדו"ח

תקליטורים

לבחור לפחות שניים : פדאור, תקדין, דינים ועוד

לבחור לפחות אחד : פדע-אור, מסים, פרויקט השו"ת

מנדט

עתון רשמי - כולל תוספת ראשונה, קבצי חקיקה כגון דרייטון - חוקי ארץ ישראל, פסיקה -

Palestine LR או Annotated LR

ממליצים על יצוג של ספרות משפטית מתקופת המנדט (לפי אפשרות של המצאות בשוק)

משפט עברי

תנ"ך, ותנ"ך עם מפרשים - כגון מקראות גדולות ו בן מהדורה מודרנית

משנה - מהדורה של קהתי

תלמוד בבלי - רגיל ואו שטיינזלץ

רמב"ם - יד החזקה - (משנה תורה)

שולחן ערוך

פרושים וחיידושים - מבחר מיצג של מפרשים קלאסיים ומודרניים

שאלות ותשובות - מבחר מיצג של שו"ת קלאסיים ומודרניים

רכישת תקליטור פרויקט השו"ת יכול להיות תחליף לחלק מהחיידושים ושו"תים

ספרים בסיסיים - מבחר ספרים ומחקרים בסיסיים כגון: אלון, המשפט עברי . ספריו של נחום רקובר, ואחרים אנציקלופדיה תלמודית (מודפס או אלקטרוני) וכן מבחר ספרים בסיסיים בנושאי יהדות ותולדות ישראל

כתבי עת - שנתון משפט עברי, דיני ישראל

לבחור לפחות אחד: תחומין, סיני, תרביץ, תורה שבעל פה, Jewish Law Annual או כתב עת משפט עברי אחר

ספרי יעץ - מילונים, מפתחות, אנציקלופדיות וכו'

GREAT BRITAIN

1. PRIMARY SOURCES and search tools

Halsbury's Statutes 4th ed. with supplements

קובץ פסיקה לפי בחירת המוסד מ-1960 לפחות

All England Law Reports (- complete set - 1814 - recommended)

Law Reports - QB , AC, Chan, Fam

Weekly Law Reports

Halsbury's Laws of England -latest edition

English Digest - מומלץ - במיוחד לאלה בלי גישה חופשית ל-lexis

2. PERIODICALS

לרכוש 5 כ"ע משנת 1960 - . מומלץ לרכוש 4 הראשונים ואחד מתוך שאר הרשימה

Cambridge Law Review

Modern Law Review

Law Quarterly Review

Oxford Journal of Legal Studies

Public Law

Criminal Law Review

Legal Studies (Society of Public Teachers of Law)

Current Legal Problems

British Tax Review

3. MONOGRAPH AND TEXTBOOKS

Leading, classic and current works in each field of law . ראה טקסט של הדו"ח

4. REFERENCE BOOKS

Legal reference tools including dictionaries, thesaurus, judicial biographical works, legal abbreviations, legal quotations, etc

General reference tools including dictionaries, almanac, atlas, etc

U.S.A.

1. STATUTES

U.S.Code Annotated (USCA)

לבחור סדרה ממדינה אחת לפחות

New York, California, Massachusetts, New Jersey ...

או אחר

2. REPORTS

Supreme Court Reporter or Lawyers Edition or U.S. Reports - full set
and one of the following options:

Option 1 - Search stations for Lexis or Westlaw , one for every 75-100
students with free access and free or subsidized printing - after receiving
basic training

Option 2 - Acquisition of 2 of the following sets, 1970 -

Federal Reporter, 2d series, 3d series

Atlantic Rptr, NorthEastern Rptr, NorthWestern Rptr, Pacific Rptr - 2d
series , NY Supplement, California Reporter

Lexis or Westlaw -

חובה לפחות מנוי 1, רצוי 3 מנויים - אחת לספרנים, אחת למרצים ואחד או יותר לסטודנטים

3. ENCYCLOPEDIAS, REFERENCE TOOLS

American Jurisprudence or Corpus Juris Secundum לבחור אחד

Restatement of the Law

Uniform Laws Annotated

Model codes

Legal reference tools : dictionaries (Black's) , thesaurus, legal
abbreviations (e.g.Bieber), legal quotations, directories, etc

General reference tools : English dictionary, atlas, almanac, etc

Index to Legal Periodicals 1960- or Current Law Index, 1980-
or CD ROM - Wilson disc or Legaltrac

U.S.A.

4. PERIODICALS

to acquire at least 10 periodicals from 1960 - current from following list, as well as another 5 -10 periodicals current subscription

Harvard Law Review

Yale Law Journal

Columbia Law Review

Boston Univ Law Rev

California Law Review

Cornell Law Rev

Duke Law Journal

Georgetown Law Rev

Journal of Legal Studies

Michigan Law Rev

Minnesota Law Rev

NYU Law Rev

Northwestern University Law Review

Southern Calif Law Rev

Stanford Law Rev

UCLA Law Rev

Univ of Chicago Law Rev

Univ of Pennsylvania Law Rev

Univ of Texas Law Rev

Univ of Washington Law Rev

Virginia Law Rev

Wisconsin Law Rev

5. MONOGRAPHS, TEXTBOOKS

Leading, classic, current monographs and textbooks on all areas of law

ראה טקסט של הדו"ח

INTERNATIONAL AND COMPARATIVE LAW

quired to acquire basic primary sources - reports and treaties .
ghly recommended to acquire monographs and periodicals (at least one
required) - on International law, Comparative law, European law and
ropean Union law - in book form or computerized data bases

uggested partial list

American J. International Law
American J. Comparative law
British Yearbook International Law
CELEX - cd rom
Common Market Law Reports
Common Market Law Review
European Commercial Cases
European Law Digest
International law Reports
International Legal Materials
International Encyclopedia of Comparative Law
Israel reports to Int'l Congress of Comparative Law
United Nations Treaty series - current
United States Treaties Index
World Treaty Index

